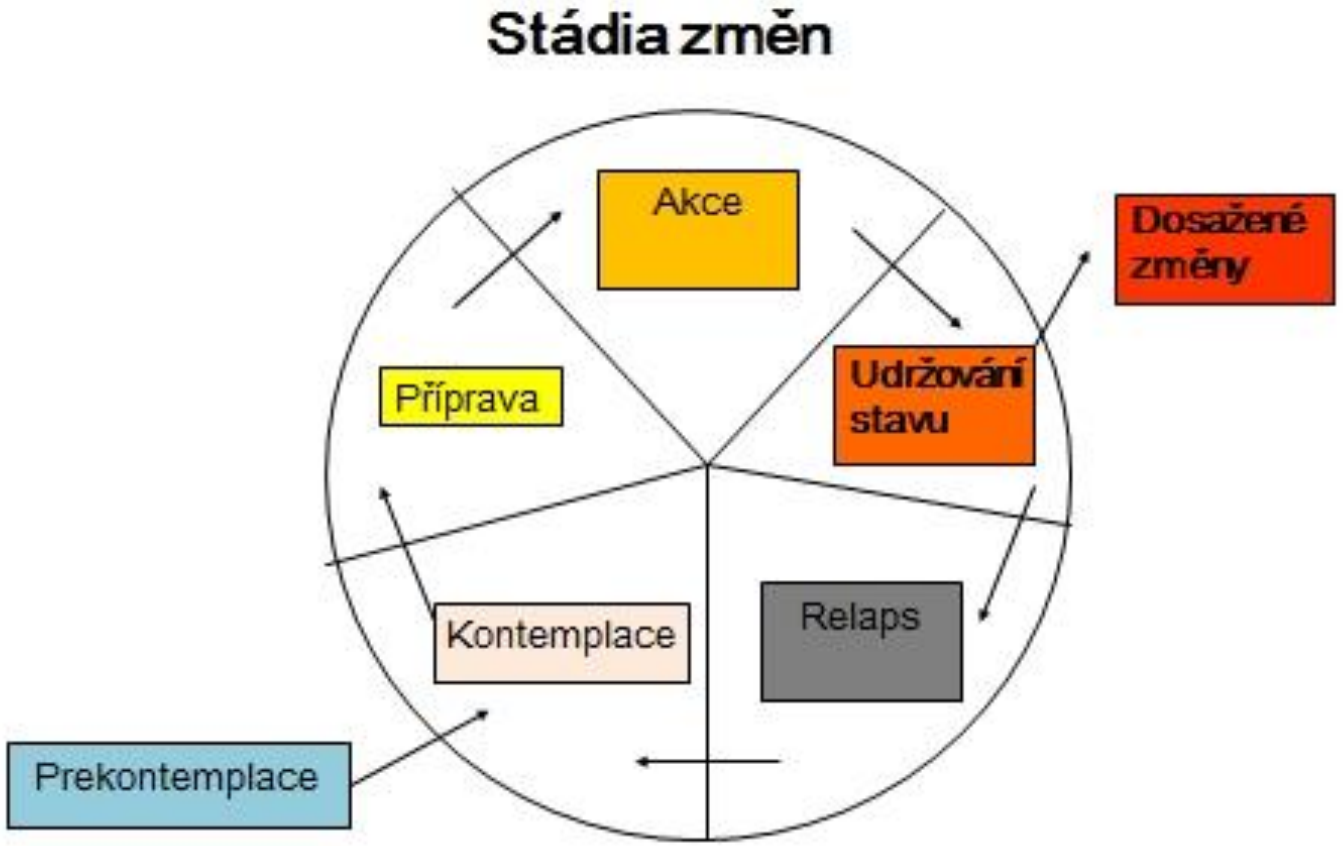
doc. MUDr. Viktor Mravčík, Ph.D.
ředitel pro výzkum a inovace ve Společnosti Podané ruce
místopředseda výboru SNN ČLS JEP

Společnost Podané ruce

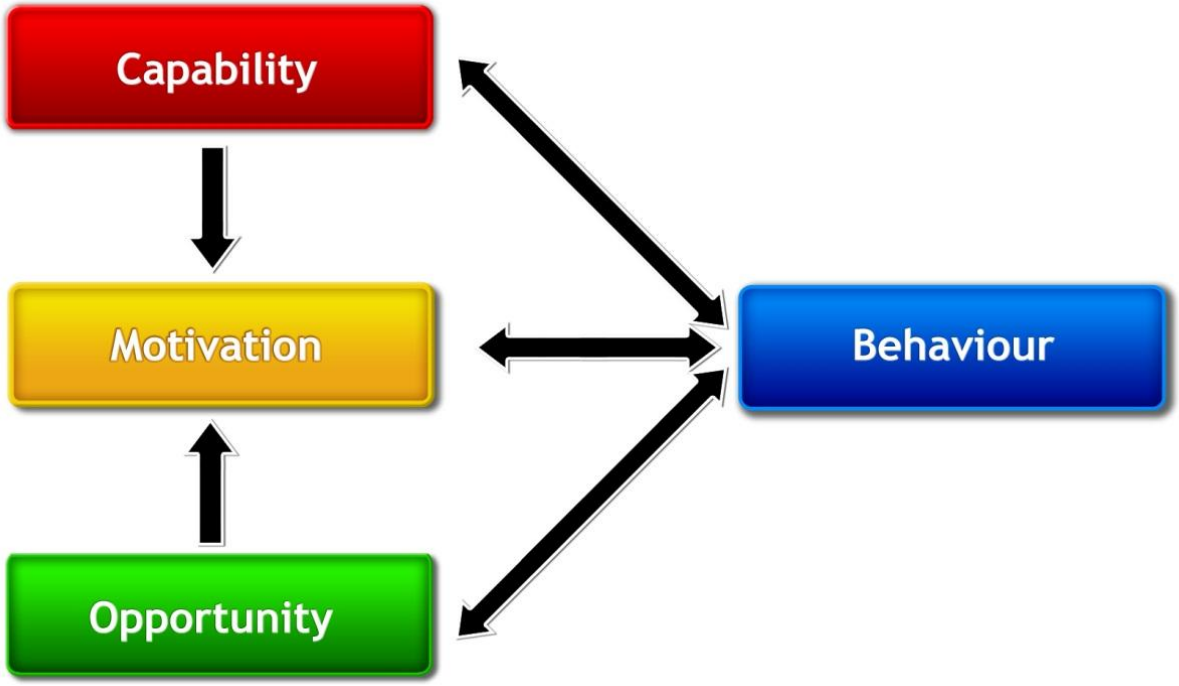
Vývoj závislostní politiky ČR jako proces změny

Trocha teorie

Prochaska a DiClemente: cyklus změny

Etiologie závislosti a COM-B model chování

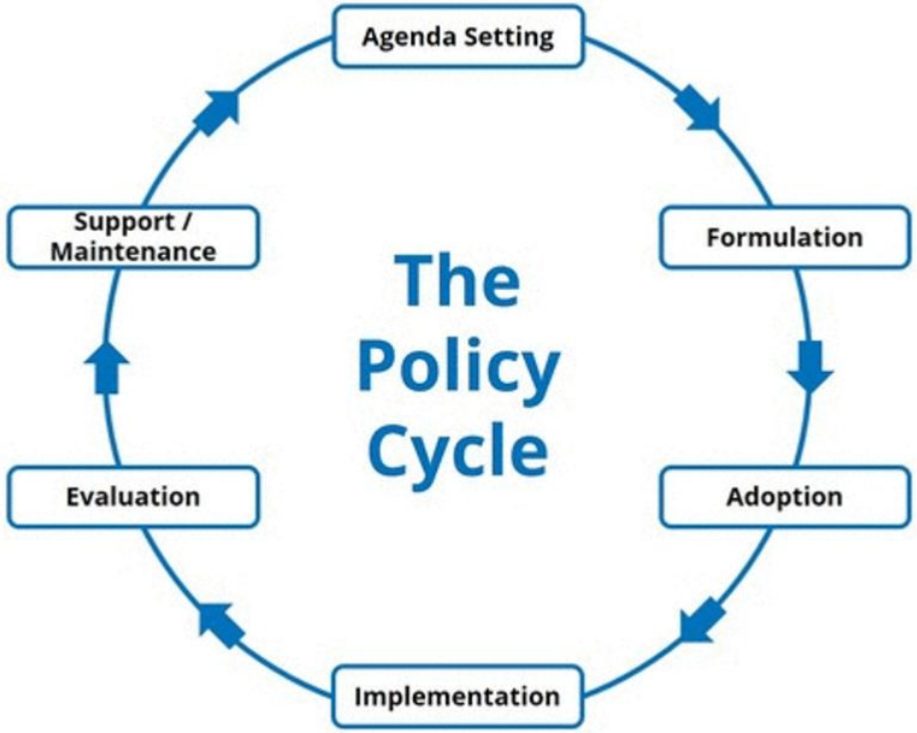

West, R. (2013). Models of Addiction. EMCDDA Insight Report, 2013: http://www.emcdda.europa.eu/publications/insights/models-addiction
Modely závislosti: https://www.drogy-info.cz/publikace/navykove-latky/monografie/modely-zavislosti/

Tradiční představa o tvorbě politiky

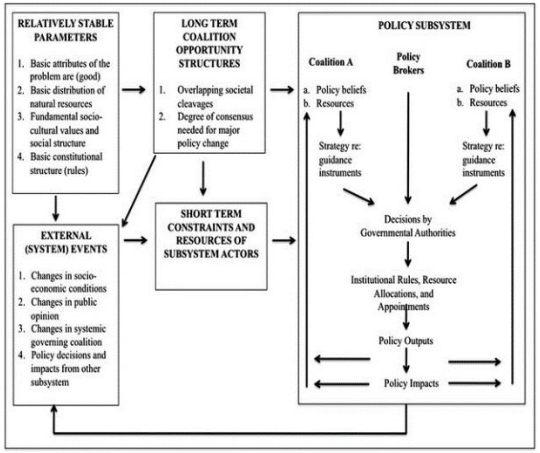

Bulmer M (1982) *The uses of social research: Social investigation in public policy-making.* Contemporary Social Research, No. 3. London: George Allen & Unwen.

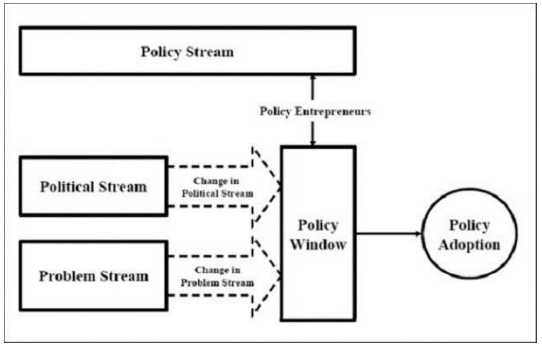
Ale politický proces je mnohem komplexnější…

Advocacy coalition framework (Sabatier, 1988)

Sabatier, P. A. (1988). An advocacy coalition framework of policy change and the role of policy-oriented learning therein. Policy Sciences, 21(2), 129-168. doi:10.1007/BF00136406

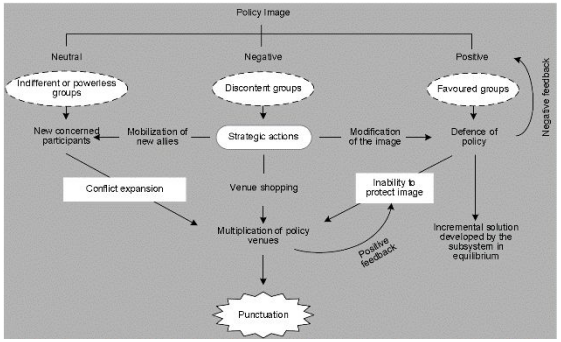
Multiple streams theory (Kingdon, 1984)

Kingdon, J.(1984). Agendas, Alternatives and Public Policies, New York: Harper Collins.

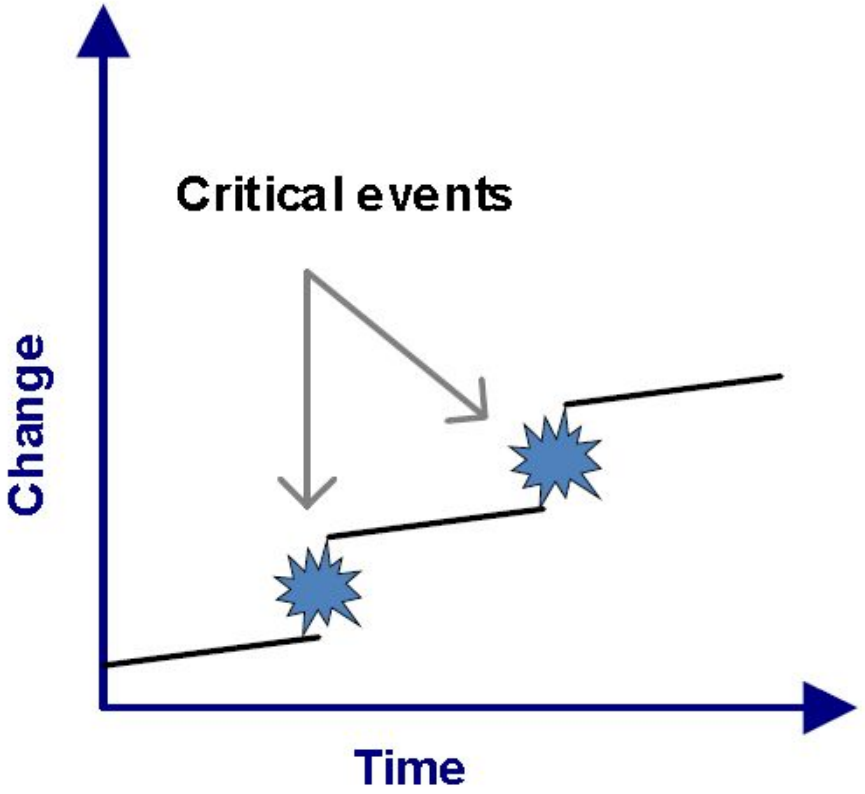
Cairney, P., & Jones, M. D. (2016). Kingdon's Multiple Streams Approach: What Is the Empirical Impact of This Universal Theory? Policy Studies Journal, 44(1), 37-58. doi:http://onlinelibrary.wiley.com/journal/10.1111/%28ISSN%291541-0072/issues,

Punctuated equilibrium theory (Baugartner & Jones, 1991)

Baumgartner, F. R., & Jones, B. D. (1991). Agenda Dynamics and Policy Subsystems. Journal of Politics, 53(4), 1044-1074. doi:10.2307/2131866
https://www.ncchpp.ca/docs/2018_ProcessPP_Intro_PunctuatedEquilibrium_EN.pdf

Punctuated Equilibrium model (Baugartner & Jones)

- Baumgartner, F. R., & Jones, B. D. (1991). Agenda Dynamics and Policy Subsystems. Journal of Politics, 53(4), 1044-1074. doi:10.2307/2131866
- Cairney, P., & Jones, M. D. (2016). Kingdon's Multiple Streams Approach: What Is the Empirical Impact of This Universal Theory? Policy Studies Journal, 44(1), 37-58. doi:http://onlinelibrary.wiley.com/journal/10.1111/%28ISSN%291541-0072/issues, https://www.ncchpp.ca/docs/2018_ProcessPP_Intro_PunctuatedEquilibrium_EN.pdf

Co je zapotřebí, aby měly důkazy dopad na drogovou politiku?

- Dopad tam, kde je výzkum přímo spojený s politikou
- Sítě, think-tanky, lobisté
- Klíčoví aktéři – nositelé myšlenek nebo předkladatelé důkazů
- Vhodné balení nálezů
- Komunikační kanály umožňující přenos výsledků výzkumů a důkazů – proces přenosu znalostí, poznání (knowledge)
- Vnímavé publikum
- Včasné dodávání nálezů, rychlé jednání
- Vědecká komunita
- Okno příležitosti

- MacGregor, S. (2011). The Impact of Research on Policy in the Drugs Field. Methodologica doi:10.4256/mio.2010.0027

Jaká je povaha vlivu výzkumu na politiku?

- Přímý vliv (instrumental use) – výsledky přímo ovlivňují politiku, opatření
- Mobilizační, podpůrný vliv (mobilisation of support, supportive evidence) – výzkum přináší důkazy podporující politiku, zvyšuje povědomí o nějakém fenoménu (souhrnné články, policy briefs).
- Konceptuální dopad (conceptual use) – výzkum vede k novým myšlenkám, změně jazyka a dalším změnám, které ovlivňují obsah a diskurz politiky
- Širší vliv (redefining/wider influence) – výzkum vede k hluboké změně, tansformaci zakořeněných názorů a praxe, změně paradigmatu

Weiss CH. Have We Learned Anything New About the Use of Evaluation? American Journal of Evaluation. 1998;19(1):21-33. doi:10.1177/109821409801900103

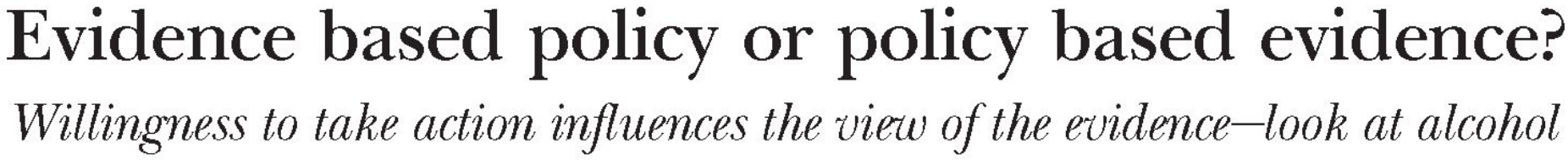
Kuruvilla S, Mays N, Pleasant A, Walt G. Describing the impact of health research: a Research Impact Framework. BMC Health Serv Res. 2006 Oct 18;6:134. doi: 10.1186/1472-6963-6-134. PMID: 17049092; PMCID: PMC1635046.

Využití a zneužití výzkumu

- Problem-solving: výzkum jako předkladatel řešení konkrétního problému
- Knowledge-driven: základní výzkum, který poskytuje podněty pro politiku a praxi
- Intellectual enterprise: výzkum jako intelektuální podnikání, které definuje problémy, aby je mohl studovat
- Interactive: více konkurenčních zdrojů informací, vícesměrná komunikace mezi politiky, praktiky, výzkumníky
- Enlightenment: trvalá „osvěta“ ovlivňuje politiky, politiku
- Political: podpora (dříve přijatých) politických rozhodnutí
- Tactical: zpoždění nebo odvracení řešení s odkazem na nedostatek důkazů; zbavování se politické odpovědnosti, „podplácení“ vědy podporou výzkumu

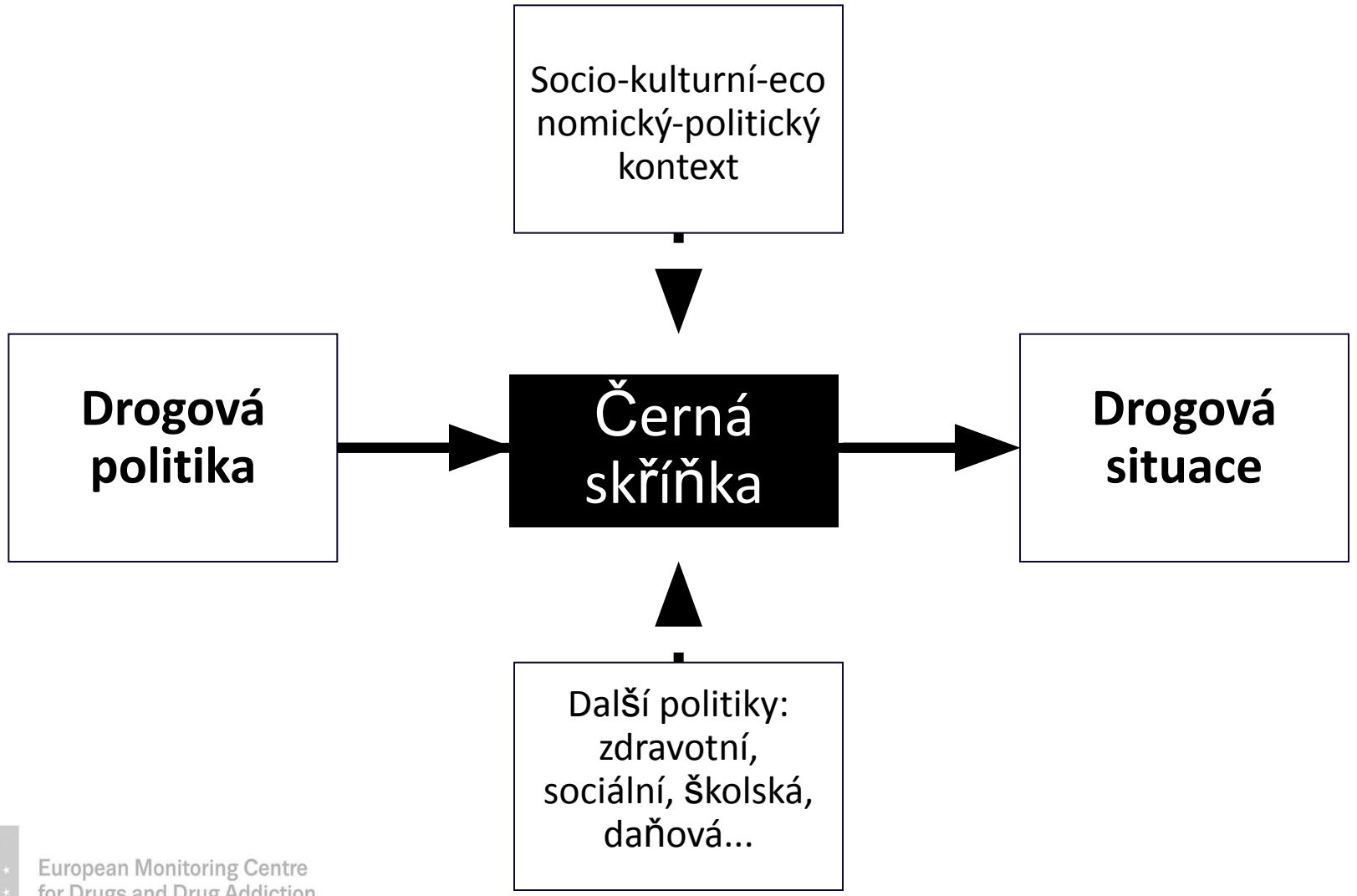
Weiss, C. H. (1979). The Many Meanings of Research Utilization. Public Administration Review, 39(5), 426-431.

Policy based evidence?

Marmot, M. G. (2004). Evidence based policy or policy based evidence? BMJ (Clinical research ed.), 328(7445), 906-907. doi:10.1136/bmj.328.7445.906

Účinnost politiky

Účinnost politiky (2)

Trocha historie

SINGLE CONVENTION

ON

NARCOTIC DRUGS, 1961

As amended by the 1972 Protocol amending the Single Convention on Narcotic Drugs, 1961,

MARIHUANA IN LATIN AMERICA

THE THREAT IT CONSTITUTES

by

PABLO OSVALDO WOLFF, M.D., Ph.D., M.A.

Member of Expert Committee on Habit Forming Drugs of the World Health Organization

sponsored by

WASHINGTON INSTITUTE OF MEDICINE

published by

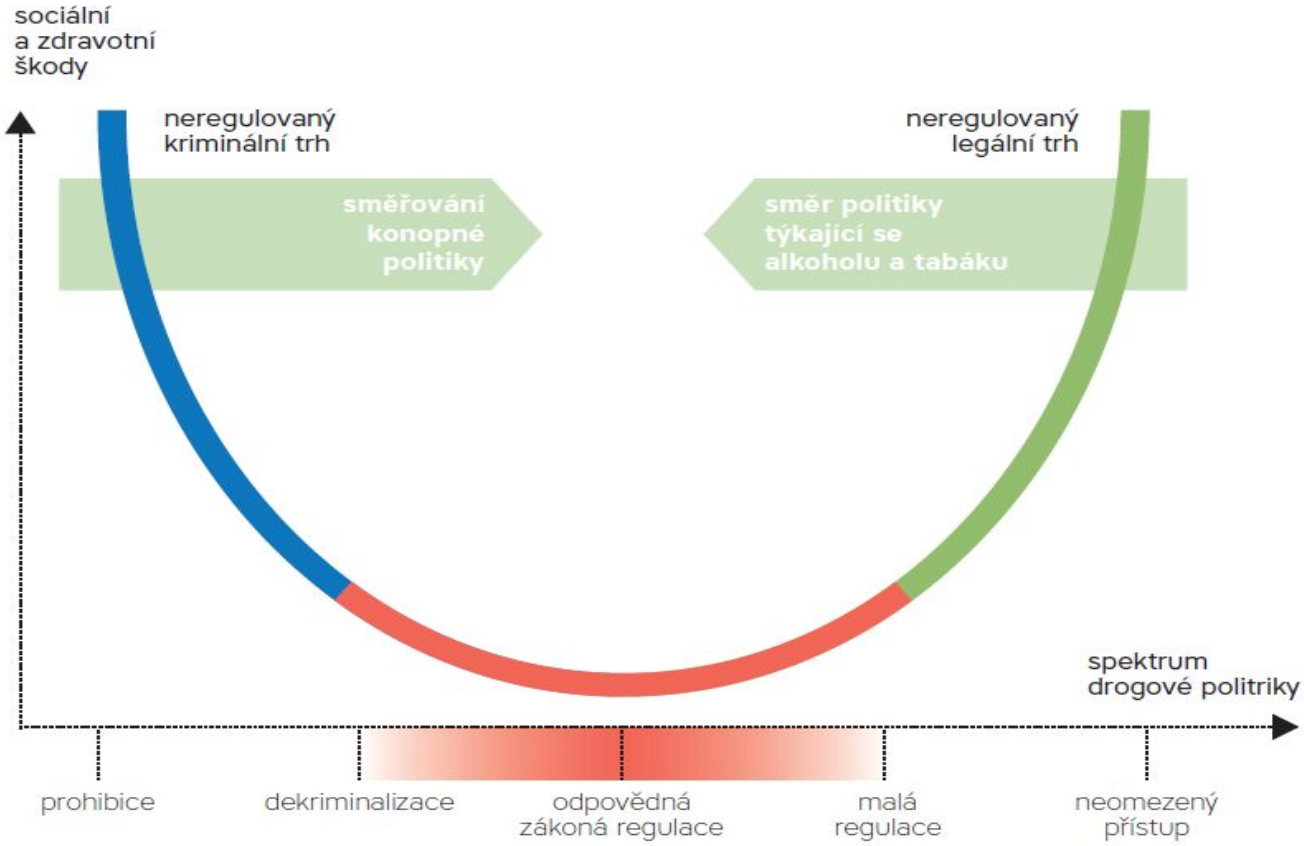
THE LINACRE PRESS, INC.

"With every reason, marihuana [...] has been closely associated since the most remote time with insanity, with crime, with violence, and with brutality," Wolff concludes. The bombastic language discredits any scientific reliability and impartiality. For example, cannabis: "changes thousands of persons into nothing more than human scum," and "this vice... should be suppressed at any cost." Cannabis is labelled as a "weed of the brutal crime and of the burning hell," an "exterminating demon which is now attacking our country." Users are referred to as addicts whose "motive belongs to a strain which is pure viciousness."

https://books.google.cz/books/about/Marihuana_in_Latin_America.html?id=WSJXAAAAMAAJ&redir_esc=y

https://www.tni.org/files/download/rise_and_decline_ch1.pdf

Politika a regulace: U křivka

Mravcík, V., Chomynova, P., Grohmannová, K. (2019). Koncept problémového užívání návykových látek (Concept of Problem Substance Use). Psychiatrie, 23, 121-128.

Sekretariát rady vlády pro koordinaci protidrogové politiky. (2019). Národní strategie prevence a snižování škod spojených se závislostním chováním 2019–2027. Praha: Úřad vlády České republiky.

Global Commission on Drug Policy: ¨Time to end prohibition“, Annual 2021 Report.
https://www.drogy-info.cz/publikace/zaostreno-na-drogy/2022-zaostreno/03-22-jak-regulovat-konopi-prakticky-pruvodce/

Regulace psychoaktivních látek je nevyvážená

Opinion | Open access | Published: 21 October 2014

Why does society accept a higher risk for alcohol than for other voluntary or involuntary risks?

Jürgen Rehm, Dirk W Lachenmeier & Robin Room

BMC Medicine **12**, Article number: 189 (2014) | Cite this article

11k Accesses | **68** Citations | **131** Altmetric | Metrics

ELSEVIER

International Journal of Drug Policy

Volume 19, Issue 3, June 2008, Pages 231-232

Response

The implicit rules of evidence-based drug policy: A U.S. perspective

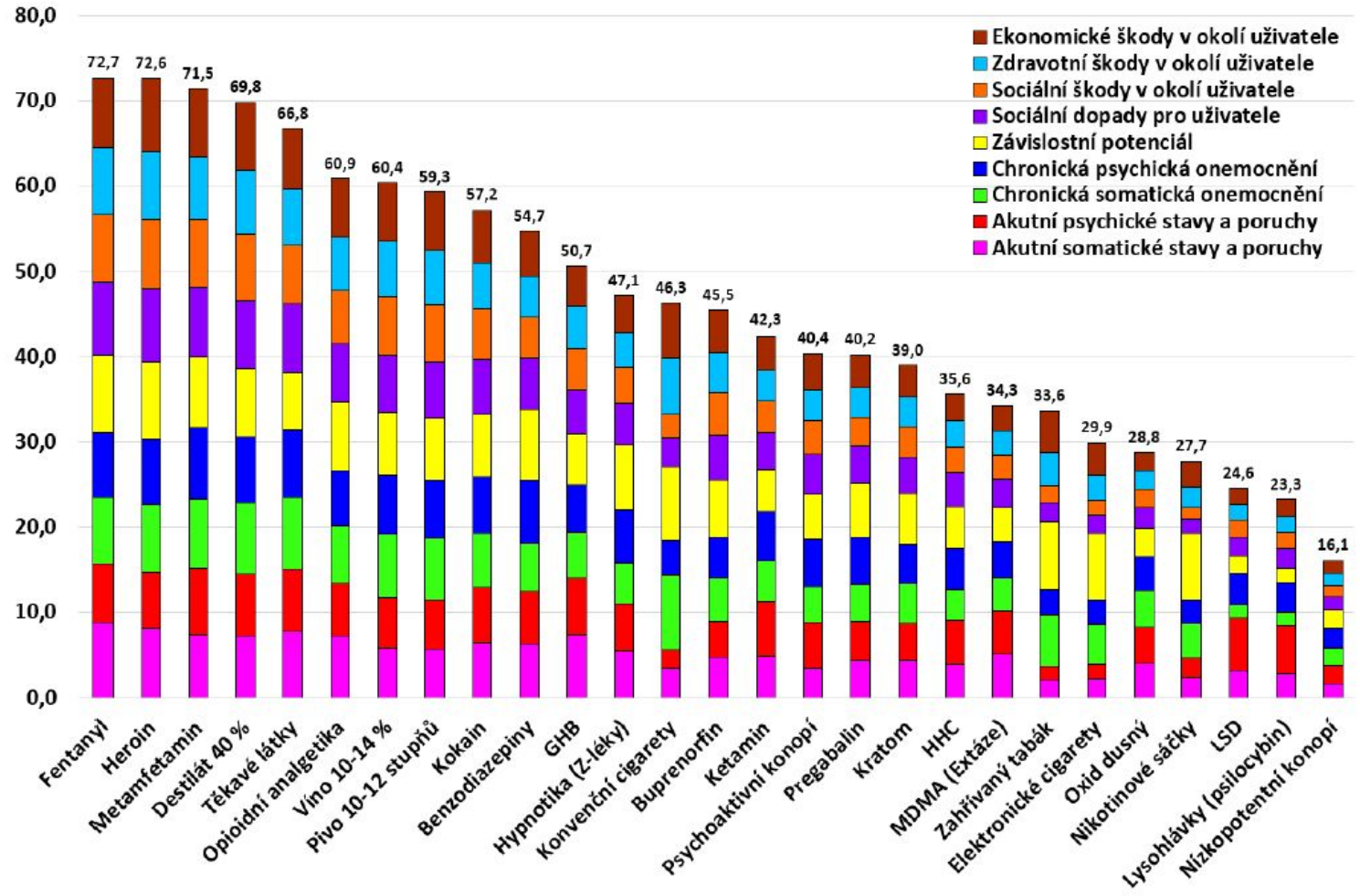
Robert MacCoun [a b], Peter Reuter [c]

Drogová politika: implicitní pravidla

- Důkazu, že droga poškozuje člověka, se vždy věří a vždy je považován za závažný.
- Při odhadu rizika spojeného s drogami se přihlíží spíše k riziku maximálnímu, nikoliv průměrnému.
- Důkazy, že užívání nelegálních drog je spojeno s pozitivy, se nesmí shromažďovat.
- U léčebných intervencí jsou vyžadovány jak důkazy o účinnosti, tak o nákladové efektivitě.
- Důkazy o účinnosti prevence jsou vždy vítány, ale prevence stejně nikdy nezíská dost finančních prostředků.
- Vymáhání práva a boj proti drogám nevyžadují vůbec žádný důkaz, prostě jsou považovány za účinné a vhodné.
- Přináší-li výzkumník důkazy proti opatřením vymáhání práva, je to považováno za liberální (liberalizační).
- Důkazy pro opatření snižování rizik (harm reduction) jsou považovány za schvalování užívání drog.
- Vědecký výzkum nemotivuje změnu zákona směrem od tvrdého k mírnějšímu, ale může motivovat změnu v opačném směru.

MacCoun, R., & Reuter, P. (2008). The implicit rules of evidence-based drug policy: a U.S. perspective. Int J Drug Policy, 19(3), 231-232; discussion 233-234. doi: 10.1016/j.drugpo.2008.02.012
Maccoun, R. J. (2010). The implicit rules of evidence-based policy analysis, updated. Addiction, 105(8), 1335-1336. doi: 10.1111/j.1360-0443.2010.02936.x

Srovnání škodlivosti PL – ČR 2026

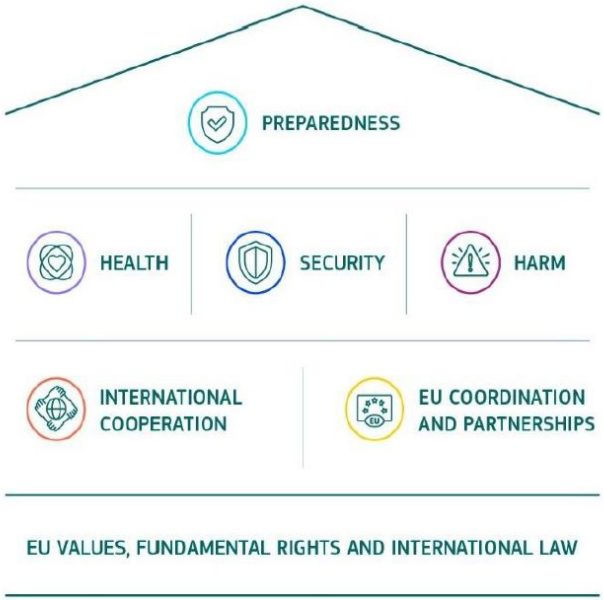
HLUCHÁŇ, Patrik. Hodnocení škodlivosti psychoaktivních látek v českém kontextu: dotazníková studie mezi odborníky. [Ranking the harms of psychoactive substances in the Czech context: a questionnaire survey among experts]. Praha, 2026. 63 s., 2 příl. Bakalářská práce (Bc.). Univerzita Karlova v Praze, 1. lékařská fakulta, Klinika adiktologie. Vedoucí práce doc. MUDr. Viktor Mravčík, Ph.D.

Commission presents new EU Drugs Strategy and Action Plan against drug trafficking

NEWS ARTICLE

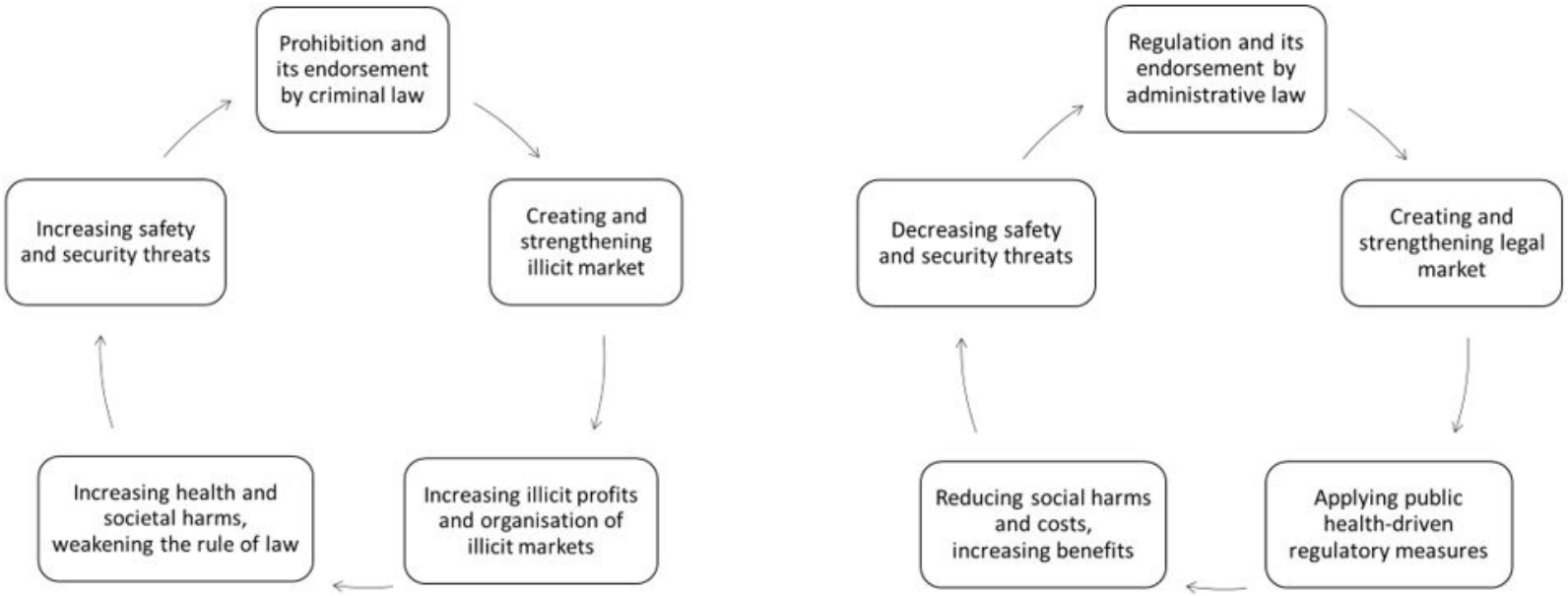
4 December 2025 — Directorate-General for Migration and Home Affairs — 4 min read

Drug trafficking constitutes a **major threat to the security in Europe**.

Figure 1: Prohibition as a potential driver of harms and safety and security threats (left), and legal regulation as a potential means of mitigating them (right)

Note: The figure presents a simplified heuristic representation, not an exhaustive classification of all possible drug policy models.

Short communication ● Open access Under a Creative Commons license ↗ Get rights and content ↗

Viewpoint

The new EU Drugs Strategy: failure to consult, lack of balance, and reliance on outdated concepts

Viktor Mravcik [a b c], Jana Michailidu [d], Vendula Belackova [e], Pavel Bem [b f g] Show more

View PDF Download full issue Cite Add to Mendeley Share 10.1016/j.drugpo.2026.105409 ↗

International Journal of Drug Policy

Date: September 2026
Article: 105409
Volume: Volume 155

Article Metrics

Outline

Vývoj politiky a národních strategií v ČR

Koncepce a program protidrogové politiky 1993–1997

- Prosazování vyváženého přístupu včetně snižování rizik (harm reduction) a koordinačních struktur

Koncepce a program protidrogové politiky 1998–2000

- Důraz kladen na veřejné zdraví
- Zavedení trestnosti držení drog pro osobní potřebu, ale i PAD (Projekt analýzy dopadů legislativy)

Národní strategie protidrogové politiky 2001–2004

- Zřízení Národního monitorovacího střediska pro drogy a závislosti
- Vznik oboru adiktologie, Centra adiktologie na 1. LF UK (Klinika adiktologie)
- Vznik časopisu Adiktologie
- Kalouskova a Grossova válka proti drogám

Národní strategie protidrogové politiky 2005–2009

- Zavedení systému certifikace kvality adiktologických služeb
- Dekriminalizace drogových trestných činů pro vlastní potřebu

Národní strategie protidrogové politiky 2010–2018

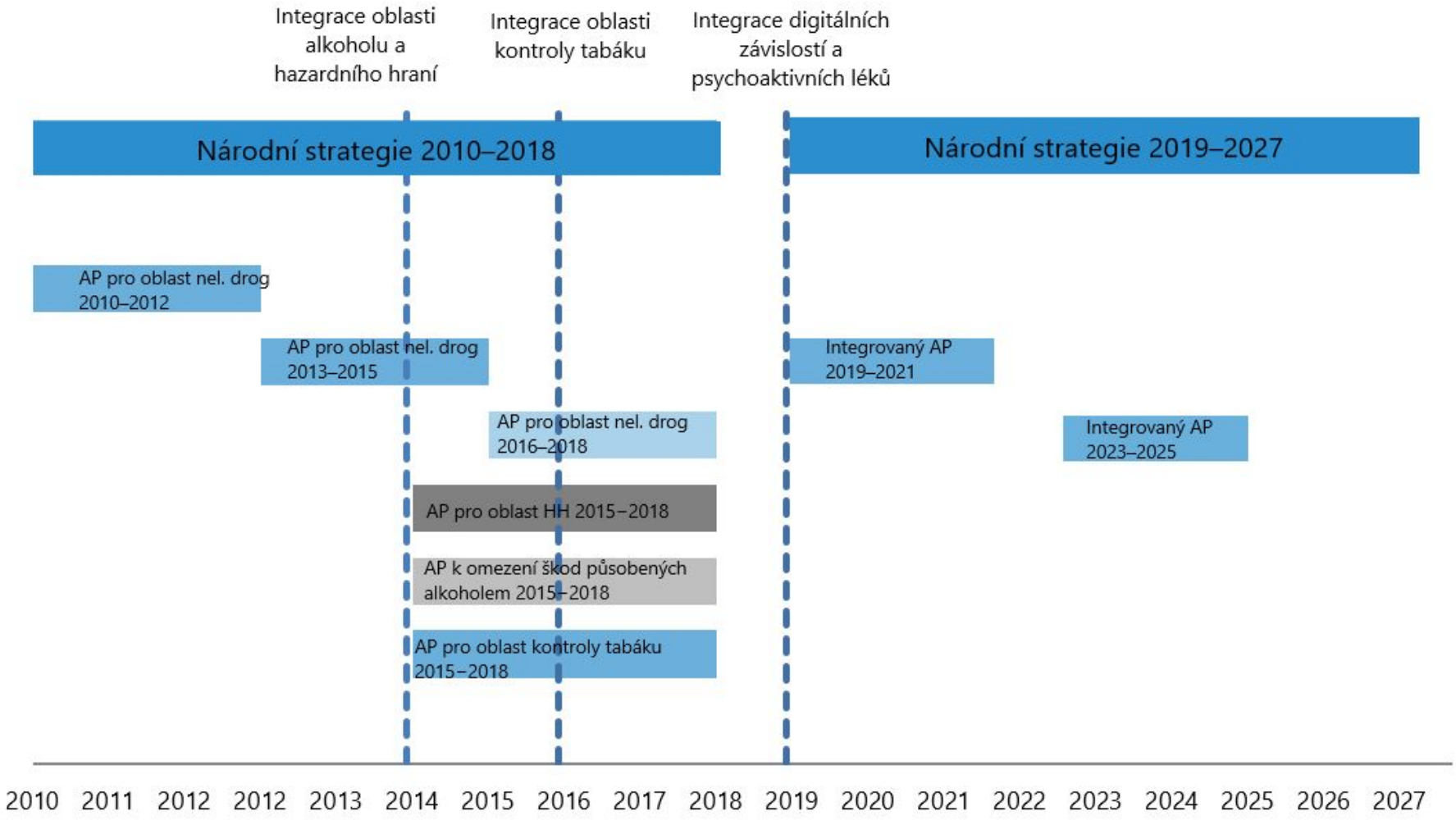
- Integrace alkoholu, tabáku a hazardního hraní do protidrogové politiky, legalizace léčebného konopí

Národní strategie prevence a snižování škod spojených se závislostním chováním 2019–2027

- Prevence a snižování škod jako hlavní cíl
- Efektivní regulace trhů s látkami a produkty s návykovým potenciálem
- Další dekriminalizace a právní regulace
- KDP v adiktologii

???

Integrace politiky v oblasti závislostí

Vývoj dekriminalizace a legální regulace v ČR

- 1950–1989: držení a nakládání s drogami trestný čin
- 1990–1998: dekriminalizováno držení pro osobní potřebu (ani přestupek)
- 1999–2009: (re)kriminalizováno držení v množství větším než malém
- 2010:
  - definována prahová množství v nařízení vlády
  - pěstování konopí pro vlastní potřebu odlišeno od výroby drog (malé množství přestupek)
  - diferenciace trestů mezi držením konopí a dalšími drogami
- 2012–2013:
  - Ústavní soud zrušil nařízení vlády definující prahová množství drog
  - Stanovisko Nejvyššího soudu nahradilo zrušené nařízení vlády
  - prahová množství se u některých drog zvýšila
- 2014: legalizace léčebného konopí
- 2021: Ústavní soud zrušil nařízení vlády definující prahová množství rostlin a hub
- 2022: zvýšení limitu THC u technického konopí z 0,3 % na 1 %
- 2024–2026:
  - psychomodulační látky (kratom), zařazené psychoaktivní látky
  - legalizace pěstování a držení konopí pro vlastní potřebu
  - legalizace léčby psilocybinem
- 2027: „Lex kratom“ ?

Mravcik, V. (2015). (De)criminalisation of possession of drugs for personal use – A view from the Czech Republic. Int J Drug Policy, 26(7), 705–707. doi:10.1016/j.drugpo.2015.01.022
Belackova, V., & Stefunkova, M. (2018). Interpreting the Czech drug decriminalization: The glass is half full – Response to Cerveny, J., Chomynova, P., Mravcik, V., & van Ours, J.C. (2017). Cannabis decriminalization and the age of onset of cannabis use. Int J Drug Policy, 52, 102–105. doi:10.1016/j.drugpo.2017.10.010
Mravčík, V. (2023). Dekriminalizace a chytrá regulace psychoaktivních látek – moderní alternativa prohibice [Decriminalisation and smart regulation of psychoactive substances: a modern alternative to prohibition]. Čas. Lék. čes. , 162(6), 231–237.
https://www.prolekare.cz/casopisy/casopis-lekaru-ceskych/2023-6-1/dekriminalizace-a-chytra-regulace-psychoaktivnich-latek-moderni-alternativa-prohibice-135888

Žhavá současnost a budoucnost

Geopolitické megatrendy

- **Paralýza bezpečnostní architektury:** války bez mandátu OSN, vypršení klíčových jaderných smluv, rozkol NATO?
- **Technologická studená válka:** AI jako kritická infrastruktura, výroba mikročipů, desinformační algoritmy
- **Třetí vlna autokratizace:** demontáž demokratických struktur, digitální autoritářství (big data a AI ke sledování občanů)
- **Boj o suroviny a energie:** ložiska vzácných kovů, logistická blokáda jako zbraň
- **Geopolitická a ekonomická fragmentace:** konec multilateralismu, nástup unilateralismu, nacionalismu, ekonomického protekcionismu

Přetrvávající multilateralismus

- Globální civilní letectví a námořní doprava
- Telekomunikace, správa internetu a vesmír
- Regulace finančních toků a daní
- Technický multilateralismus (ISO normy)
- Ochrana klimatu a životního prostředí (tak tak!)
- Drogové úmluvy OSN („Vienna spirit“)
- Rámcová úmluva o kontrole tabáku (WHO)

Svět bez drog, svět bez tabáku/nikotinu

Trumpova velká operace v praxi: Kokainu proudí do USA ještě víc

EDUARD FREISLER
+ sledovat 587

5:27 Poslechněte si tento článek

eBook Sdílet 128

Změny v závislostní politice 2026

- **16. ledna 2026** – **MUDr. Pavel Bém jmenován** národním koordinátorem pro protidrogovou politiku a výkonným místopředsedou RVKPZ
- **23. ledna 2026** – **1. řádné jednání RVKPZ** v novém roce
- **23. března 2026 – jednání vlády**, návrh na zákaz kratomu, Pavel Bém byl přítomen a zákaz odvrácen
- **17. dubna 2026** – **2. řádné jednání RVKPZ**
- **Květen 2026** – **Rozhodnutí o odvolání Pavla Béma** z funkce koordinátora na Úřadu vlády a **jmenování Dity Protopopové** na jeho místo
- **18. května 2026** – **Vláda rozhodla o přesunu** protidrogové agendy z Úřadu vlády pod Ministerstvo zdravotnictví
- **1. června 2026 (9:00)** – **Zahájení výstražné stávky** adiktologických služeb („O nás bez nás“) organizované APAS
- **2. června 2026** – Odborová organizace Straka ÚV vyhlásila **stávkovou pohotovost**
- **17. června 2026** – **3. řádné jednání RVKPZ**
- **30. června 2026** – **Definitivní konec mandátu Pavla Béma** ve funkci národního koordinátora
- **1. července 2026** – Oficiální **přesun agendy na Ministerstvo zdravotnictví** a vznik Odboru politiky závislostí MZ
- **1. srpna 2026** – **Oficiální nástup Dity Protopopové** do funkce ředitelky sekce na MZ
- **začátek srpna 2026** – Lucia Kiššová neuspěla ve výběrovém řízení na ředitelku odboru, byla jmenována Kateřina Horáčková
- **19. srpna 2026** – **4. řádné jednání RVKPZ** (poprvé po institucionálním přesunu agendy pod resort zdravotnictví).

Trendy od 03/2026

- de/rekonstrukce koordinačních struktur
- ignorování odborných argumentů
- jednoduchá a rázná řešení (prevence, RT)
- návrat k prohibičním řešením (kratom, konopí, CBD, generický zákaz – „prohibice 2.0“)
- avízo přísnějších trestů
- stigmatizace a kriminalizace lidí užívajících PL?
- ohrožení harm reduction?
- ohrožení nestátního sektoru?
- ohrožení financování adi služeb?

Maďarská drogová politika pod Viktorem Orbánem – paralela k ČR?

Likvidace institucí a struktur

- Rozpuštění nezávislých expertních a koordinačních struktur
- Nahrazení vědeckého přístupu ideologickou a populistickou rétorikou

Zastavení financování a destrukce služeb

- Drastický pokles vládních financí pro adiktologické služby
- Vynucené ukončení a uzavření harm reduction programů

Zhoršení epidemiologické situace

- Nárůst míry sdílení jehel
- Nárůst rizika HCV

Kriminalizace a perzekuce nestátního sektoru

- Systematické omezování a represe vůči nevládním organizacím
- Zpřísnění trestních sazeb za držení a užívání nelegálních látek

THE DISMANTLING OF EVIDENCE-BASED DRUG POLICY IN HUNGARY (2010–2026)

A timeline of political decisions, institutional attacks and shrinking space for civil society

2010

Orbán's second government wins landslide victory, two-thirds of parliamentary seats, able to change the constitution.

2011

- The new government rejects the new drug strategy prepared and adopted by the previous government with the meaningful involvement of civil society.
- NGO representatives are excluded from the government's Drug Coordination Committee.
- Budget cuts: dedicated funds for harm reduction are ended.
- Most people from national drug coordination are dismissed – national drug coordination degraded.

2013

- A new drug strategy is adopted with the aim of creating a drug free Hungary.
- Criminal Code is amended with more repressive sanctions.
- NGOs supported by Open Society Foundations are listed and labelled in a pro-government newspaper.

2014

- The two largest harm reduction programs are shut down in Budapest due to political attacks.
- Attack against NGOs funded by international donors – anti-Soros scapegoating campaign.
- Police raids some NGOs that distributed funds from the Norwegian Civil Society Grant system.

2016

National Drug Prevention Institute abolished – the only institution that provided support, training, research in the field of drugs.

2017

Anti-NGO law adopted – blacklists some critical NGOs as foreign agents.

2018

Soros-founded Central European University is forced out from Budapest.

2021

- So called "Child Protection" law bans sexual education and drug prevention programs run by NGOs.
- Referendum on banning "gay propaganda".

2022

The last round of public grants dedicated on drug prevention and treatment – after this, only some pro-government organisations are funded through direct lines, mostly faith-based organisations.

2023

Creation of the so called Sovereign Defence Authority to investigate NGOs/media that "serve foreign interest".

2025

- Orbán launches a war on drugs campaign with intensified law enforcement.
- Police raids against music clubs, several clubs are shut down.
- A new law is being prepared to eliminate international funding of NGOs – but postponed for after the election.

2026

Orbán loses the election.

BEFORE 2010: A BALANCED APPROACH
Prevention • Treatment • Harm reduction • Enforcement
Civil society participation • Evidence-based policies

2010–2026: STEADY EROSION
Centralisation of power • Politicisation • Stigmatisation of NGOs
Cuts to harm reduction • Criminalisation • Culture war rhetoric
Marginalisation of expertise • Shrinking civic space

THE COST:
Weaker public health response
More stigma and fear
Less transparency and accountability

These developments illustrate how the centralisation of political power, the weakening of independent institutions, and the shrinking space for civil society were reflected in the field of drug policy, resulting in the marginalisation of harm reduction and evidence-based approaches in favour of increasingly punitive and ideologically driven policies.

Rights Reporter Foundation

Péter Sárosi

Shrnutí

Závislostní politika je složitý a nepředvídatelný model, ale dá se usměrňovat:

- Fakta, vědecké důkazy, analýzy
- Bdělost, aktivita směrem k decision-makerům
- Komunikační kanály, koordinační struktury
- Okna příležitostí
- Flexibilita, předvídavost, rezervy, inovace
- Občanská a odborná integrita
- Mezioborová spolupráce
- Oborová identita, pospolitost:
  - střešní organizace, asociace
  - konference, odborná setkání
  - odborné časopisy
  - rozvoj profesí v oboru
  - vzdělávání
  - systém podpory kvality (certifikace)
  - klinické doporučené postupy
  - oborové koncepce
  - síť adiktologických služeb
  - alokované financování

2. Moravská adiktologická konference

Závislosti 2026

Nové výzvy a přístupy

První Patro
Šilingrovo náměstí 7
602 00 Brno-střed

26-27 / 11 / 2026
v Brně

Pořádá Společnost Podané ruce ve spolupráci se statutárním městem Brnem a Jihomoravským krajem

Společnost Podané ruce

B | R | N | O

jihomoravský kraj

GILEAD

Společnost
Podané ruce

Děkuji za pozornost

mravcik@podaneruce.cz

Přesun agendy

https://www.youtube.com/watch?v=Ahr1rDN3-ho